

VANTAAN KAUPUNKI

ASEMAKAAVAEHDOTUS 512000

Asemakaavoitus JOR /MHÄ

Backaksen elämyskeskus
LAUSUNNOT JA VASTINEET
kala 22.3.2022

Kaupunginhallitus 1.11.2021 oikeutti asemakaavoituksen pyytämään tarvittavat lausunnot asemakaavaehdotuksesta 512000 Backaksen elämyskeskus. Lausuntoja pyydettiin 11 kpl ja saatiin 7 kpl.

Lausunnonantaja	Lausunto	Tarkistukset
NRO 1, Helsingin , 1.12.2021	Alueen kehittäminen monipuolisenä elämyskeskuksena on Helsingin ja koko pääkaupunkiseudun näkökulmasta kannatettavaa. Olisi perusteltua tutkia uutta siltayhteyttä Vantaanjoen yli kuntayhteistyönä.	-
NRO 2, HSL, 2.12.2021	Tilabusssien pysäköinnin suunnitteluun Ylästöntien varressa on kiinnitettävä huomiota, jotta tilabusssien pysäköinti ei haittaa HSL:n joukkoliikenteen toimintaa.	-
NRO 3, HSY Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä, 15.12.2021	Kaavamuutos ei edellytä vesihuollon uudisrakentamista eikä johtojen siirtämistä.	-
NRO 4, Vantaan Energia, 15.12.2021	Mikäli maakaapeleita pitää siirtää, niin siirtokustannuksien osalta toimitaan Vantaan kaupungin ja Vantaan Energia Oy:n 20.7.1993 laaditun yhteistyösopimuksen mukaisesti. Alue on mahdollista liittää kaukolämpöön Ylästöntien ja Oolannintien kautta.	-
NRO 5, Ylästön kotiseutuyhdistys, 15.12.2021	Ylästöntien ja Pakkalan puistotien liikenneympyrä sijaitsee ainoalla itään johtavalla reitillä, joten ruuhkautuessaan se tukkisi pääsyn itään sekä henkilöauto-	Selostuksen kohtaa 3 Lähtökohdat /Selvitys suunnittelualueen oloista / 3.1.2 Luonnon ympäristö täydennetään vesieläinten osalta.

	<p>että bussiliikenteeltä etenkin viikonloppuisin.</p> <p>Sujuva liikenne Ylästöstä itäsuuntaan on varmistettava kaikissa olosuhteissa vaihtoehtoisilla reiteillä.</p> <p>Turistibussit tulisi ohjata pääsääntöisesti elämyskeskuksen alueelle matkustajien jättämistä ja noutamista varten.</p> <p>Pääsyä Pakkalan alueelta pääväylille pitäisi sujuvoittaa toteuttamalla vaihtoehtoisia reittejä.</p> <p>On varmistettava, ettei elämyskeskuksen ja sen lähialueiden asuntorakentaminen vaaranna Pakkalanpuron luontoarvoja, ja aiheuta ylimääräistä häiriötä puron taimenkannalle ja rantalettojen eläimille.</p> <p>Kartanon erityisluonteen ja historiallisen identiteetin säilyminen pitää ottaa huomioon hankkeen suunnittelussa ja toteutuksessa.</p>	<p>Selostuksen kohtaa 5.4. Kaavan vaikutukset /5.4.2. Vaikutukset luonnon ympäristöön täydennetään kaavan vaikutuksia alueen vesistöihin ja niiden eläimistöön.</p> <p>Selostuksen kohtaa ”1.5 Luettelo muista kaavaa koskevista asiakirjoista, taustaselvityksistä ja lähdemateriaalista” täydennetään kahdella julkaisulla.</p>
<p>NRO 6, Vantaan kaupunginmuseo, 16.12.2021</p>	<p>Muinaisjäännöskohteet on merkitty asianmukaisesti. Voimassa olevan asemakaavan suojelumääräykset sekä aiemmin laaditut kulttuurihistorialliset selvitykset on otettu huomioon.</p> <p>Alueen ominaisluonne ja erityispiirteet on huomioitu.</p> <p>Valtakunnallisesti arvokkaan alueen kulttuuriympäristön arvot on mahdollista turvata kaavaehdotuksen mukaisilla ratkaisuilta. On hyvä, että historiallisesti arvokkaisiin rakennuksiin liittyvä uudisrakentaminen sijoitetaan siten, että sen avulla voidaan tukea vanhojen rakennusten korjausta ja uudiskäyttöä.</p>	<p>-</p>
<p>NRO 7, Uudenmaan ELY-keskus, 16.12.2021</p>	<p>Kaava-aineistoa on asuinkorttelin osalta syytä täydentää tarkastellulla, miten asemakaava toteuttaa kaavoitusta ohjaavaa yleis-</p>	<p>Selostukseen lisätään kohtaan 4.5 Asemakaavaratkaisun vaihtoehdot ja valitun ratkaisun perustelut /Vaihtoehtoiset asema-</p>

	<p>kaavaa ja sen tavoitteita. Hulevesien hallinta ja käsittely tulee suunnitella kokonaisuutena ja siinä tarvittaville rakenteille tulee varata alustavat alueet kaavakartalla.</p> <p>Kaavamääräyksiin tulee lisätä, että rakentamisen aikaisten hulevesien käsittelyrakenteiden tulee olla valmiita ennen maa-rakentamisen aloittamista. Pysäköintialueiden (LPA- ja p) kaavamääräyksiin tulee lisätä, että niiden hulevedet on käsiteltävä suodattavalla menetelmällä tai öljynerotuksella ennen eteenpäin johtamista.</p> <p>Määräyksen ” Työmaavesien käsittelyä on kuvattu mm. RT 89-11230 Rakennustyömaan hulevesien hallinta -ohjeessa ja HSY:n laatimassa työmaavesiohjeessa.” voi poistaa.</p> <p>Kaavaselostukseen on lisättävä arviointi Vantaanjoen Natura-alueelle mahdollisesti kohdistuvasta vesistökuormituksesta ja sen vaikutuksesta suojelun perusteena olevaan vuollejokisimpukkaan.</p> <p>Rakennusten massoittelemalla tulee varmistaa, että kaikki asuinhuoneistot avautuvat myös suuntaan, jossa melutasojen ohjearvot (Vnp 993/1992) täyttyvät, tai meluselvitykseen on liitettävä vaikutusarvio, jolla tehdyt kaavaratkaisut ja annetut määräykset on perusteltu.</p> <p>Melun näkökulmasta olisi parempi, että kaikki pysäköintialueet sijoitettaisiin Ylästöntien varteen. Kaavassa tulisi antaa melusta yleismääräys: ”Melutaso liike- ja toimistohuoneissa ei saa ylittää A-painotetun ekvivalenttitason (LAeq) päiväohjearvoa (klo 07-22) 45 dB (A).”</p>	<p>kaavaratkaisut ja suhde yleiskaavaan /Valitun ratkaisun suhde yleiskaavaan /Uudisrakentaminen /Asuinkortteli /Kaavaratkaisun perustelut, miten asemakaavaehdotus ja asemakaavan muutosehdotus ottaa huomioon yleiskaavan.</p> <p>AK-, AR-, AH-, P- ja LPA-alueiden kaavamääräyksiä täydennetään rakentamisen aikaisten hulevesien käsittelyrakenteiden osalta.</p> <p>LPA-, P- ja SR-alueille lisätään määräys pysäköintialueiden hulevesien tarkemmasta käsittelystä.</p> <p>Hulevesimääräyksistä poistetaan ELY:n ehdottama lause.</p> <p>Selostuksen kohtaa 3 Lähtökohdat /Selvitys suunnittelualueen oloista / 3.1.2 Luonnon ympäristö täydennetään vesieläinten, etenkin vuollejokisimpukan osalta.</p> <p>Selostuksen kohtaa 5.4. Kaavan vaikutukset /5.4.2. Vaikutukset luonnon ympäristöön täydennetään arvioinnilla Vantaanjoen Natura-alueelle mahdollisesti kohdistuvasta vesistökuormituksesta ja sen vaikutuksesta suojelun perusteena olevaan vuollejokisimpukkaan.</p> <p>Selostuksen kohtaa ”1.5 Luettelo muista kaavaa koskevista asiakirjoista, taustaselvityksistä ja lähdemateriaalista” täydennetään kahdella julkaisulla.</p> <p>Selostuksen kohtaa 4.5 Asemakaavaratkaisun vaihtoehdot ja valitun ratkaisun perustelut /Vaihtoehdot asetukset ja suhde yleiskaavaan /Valitun ratkaisun suhde yleiskaavaan /Uudisrakentaminen /Asuinkortteli /Kaavaratkaisun perustelut täydennetään melun</p>
--	---	---

		<p>näkökulmasta</p> <p>Lisätään C- ja SR-alueille määräys: "Melutaso liike- ja toimistohuoneissa ei saa ylittää A-painotetun ekvivalenttitason (LAeq) päiväohjearvoa (klo 07-22) 45 dB (A)".</p>
--	--	--

NRO 1

Helsingin kaupunkiympäristön toimialan maankäyttö ja kaupunkirakenne -palvelukokonaisuus, 1.12.2021

Lausunto:

Vantaan kaupungin asemakaavoitus pyytää Helsingin kaupungilta lausuntoa Backaksen elämyskeskuksen asemakaavaehdotuksesta.

Suunnittelualue sijaitsee Haltialan pohjoispuolella ja rajautuu Helsingin ja Vantaan rajavyöhykkeen laajaan viheralueeseen. Alueen kehittäminen monipuolisena elämyskeskuksena on Helsingin ja koko pääkaupunkiseudun näkökulmasta kannatettavaa. Backaksen kartanoalueen länsipuolelle suunniteltu elämyskeskus sijoittuu, ja tulee houkuttelemaan pääkaupunkiseudun lisäksi kävijöitä myös muualta Etelä-Suomesta sekä lentokentältä. Elämyskeskuksen sijaintipaikka tukee samalla Backaksen kartanomiljöön kehittämistä matkailukohteena, joka on hyvin saavutettavissa myös Pohjois-Helsingistä. Helsingin ja Vantaan alueelle levittäytyvän laajan viheralueen palveluita on kehitetty molempien kaupunkien alueella ja alueen käyttö on lisääntynyt. Haltialan pellot ja Paloheinän ladut houkuttelevat pääkaupunkiseudulla keskeisesti sekä helsinkiläisiä että vantaalaisia asukkaita eri vuodenaikoina. Vastaavasti helsinkiläiset hyödyntävät Vantaan alueen monipuolisia palveluja.

Helsingin kaupunkiympäristön toimiala kiinnittää huomiota seudullisen viherverkoston ja virkistysreitistön jatkuvuuteen ja toimivuuteen Vantaanjoen yli. Alueen kehittyessä ja sen virkistyskäytön lisääntyessä olisi perusteltua tutkia siltayhteyttä Vantaanjoen yli kuntayhteistyönä. Nykyisten ylityspaikkojen etäisyys on neljä kilometriä, joka on huomattavasti pidempi matka kuin muualla Vantaanjoen varrella. Seudullisen kävely- ja pyöräilyverkoston kehittäminen edistäisi viisaan liikkumisen kulkutapoja kuntarajan molemmin puolin ja voisi lisätä molempien kaupunkien alueelle levittäytyvän laajan viher- ja virkistysalueen houkuttelevuutta entisestän.

Vastine:

Niskalansilta-nimellä on ollut investointihanke, joka on toistaiseksi jäänyt toteutumatta. Vantaan kaupunki on ollut yhteydessä Helsingin kaupunkiin tästä asiasta. Vantaan viheraluerakenteelle olisi hyväksi saada silta Ylästönrantaan, missä geo-olosuhteet olisivat helposti rakennettavat ja silta jäisi lyhyeksi. Helsingin suunnitelmissa siltaa oli ehdotettu idemmäs, missä sillan tulisi olla pidempi ja pohjarakentamisolosuhteet olisivat haastavammat. Vantaan puolella Helsingin esittämän sillan sijainti ei johtaisi mihinkään kaupungin omistamaan viheralueeseen. Keskustelu kaupunkien välillä tästä jatkuu.

Vantaan liikennesuunnittelun näkökulmasta siltayhteys Vantaanjoen yli on kannatettava. Silta reitistön osana vastaisi myös Vantaan yleiskaavan ajatuksia.

Tarkistukset:

-

NRO 2 HSL, 2.12.2021

Lausunto:

Alue sijaitsee Pakkalan ja hieman myös Ylästön kaupunginosissa pääosin Ylästöntien eteläpuolella. Aluetta rajaavat pohjoisessa Ylästöntie ja Sandbackan asuinalue, idässä Kartanonkosken asuinalue, lännessä viljelykäytössä oleva peltoalue ja etelässä Kartanonkosken liikuntapuiston alue. Alueen koko on noin 31,8 ha.

Kaava lisää uudisrakentamista 19 810 k-m². Asuntorakentamista 8 810 k-m²: n ja elämyspuistorakentamista 11 000 k-m²:n verran ja 380 k-m²:n verran rakennussuojelualueen voimassa olevan kaavan mukaisia uudisrakennuksia. Asuinkortteliin sallitaan lisäksi yhteensä 400 k-m² talousrakennuksia. Liikerakennuksen (950 k-m²) korttelialueen ja rakennussuojelualueen asemakaavamerkintöjä tarkistetaan.

HSL Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL) on lausunut asemakaavan muutoksesta 06/20 seuraavaa:

”Alueella on hyvät joukkoliikenneyhteydet. Ylästöntien linjat 415, 571 ja 614 tarjoavat yhteydet Myyrmäen ja Tikkurilan aluekeskuksiin sekä Lentoasemalle ja Helsingin keskustaan. Kaavoitusalueen itäreunalta linja 615 lisää vuorotarjontaa Lentoaseman ja Helsingin keskustan suuntaan, linja 561 mahdollistaa vaihdottomat yhteydet Itä-Helsingin alueille.

Hämeenlinnanväylän- ja Vihdintien linjastosuunnitelma tuo muutoksia alueen joukkoliikenneverkkoon. Näillä näkymin vuonna 2022 linja 415 lakkautetaan ja bussi 574 Myyrmäki–Peijas siirtyy kulkemaan kaavoitusalueen viereen reitille Ylästöntie–Pakkalan puistotie–Väinö Tannerin tie. Linja tulee kulkemaan myös Lentoaseman rautatieaseman eteläisen sisäänkäynnin läheisyyteen, jossa se tulee palvelemaan kaavoitusalueen joukkoliikennetarjonnasta poistuvan linjan 415 Lentoaseman suuntaiset yhteydet. Linjan 571 Myyrmäki–Tikkurila reitti oikaistaan Ylästöntielle, Kuriirintielle ja Tikkurilantielle, jonka seurauksena matka Tikkurilaan nopeutuu huomattavasti.

Linjapari 571-574 yhteisellä runkolinjamaisella tiheydellään tulee tarjoamaan erinomaiset yhteydet Martinlaaksoon ja Myyrmäkeen sekä sujuvat vaihdot Kehäradan junille Martinlaaksossa Helsingin keskustaan. Rakennusvaiheessa on huomioitava Ylästöntien pysäkkien käytettävyys ja lopputilanteessa lisäksi alueen kävely-yhteydet pysäkeille.

HSL on mielellään mukana suunnittelun edetessä ja kommentoimme mieluusti myös asiaan liittyviä liikenneselvityksiä.

Aiempaan lausuntoon nähden on osaan linjoista tulossa muutoksia syysliikenteen alusta 2022 alkaen. Linja 615 muutetaan runkolinjaksi 600, joka tarjoaa entistä tiheämpiä ja sujuvampia yhteyksiä, reitti pysyy edelleen kaava-alueen itäpuolella. Linja 614 muuttuu liikennöimään ainoastaan ruuhka-aikoina ja sen reitti muuttuu Kartanonkosken läpiajon sijaan liikennöimään Tammiston kauppatieä. Linjan 561 reittiä jatketaan Aviapoliksesta lentoaseman sijaan Kivistöön, joten yhteydet sinne paranevat. Linja 574 ei aja Pakkalan puistotietä eikä Väinö Tannerin tietä, sen reitti muutetaan Ylästöntielle ja Lentoasemantielle, jonka ansiosta linjapari 571-574 tulee tarjoamaan paremmat vaihtoyhteydet Ylästöstä ja suunnittelualueelta uudelle runkolinjalle 600.

Tilabusssien pysäköinnin suunnitteluun Ylästöntien varressa on kiinnitettävä huomiota, jotta tilabusssien pysäköinti ei haittaa HSL:n joukkoliikenteen toimintaa. Eri toiminnot tulee olla selkeästi eriytetty ja viitoituksin selkeästi osoitettu, jotta minimoidaan tilabusssiliikenteen väärinpysäköinti joukkoliikenteen pysäkeillä. Tilabusssien pysäköintipaikkojen ja joukkoliikenteen bussipysäkin sijoittaminen samaan pysäkkitaskuun ei ole toivottava ratkaisu.

Lisätietoja lausunnosta antaa joukkoliikennesuunnittelija Jussi Saarinen ja jatkosuunnittelussa yhteyshenkilönä on liikennesuunnittelija Markus Nevalainen, etunimi.sukunimi@hsl.fi
Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL)
Mika Nykänen

Vastine:

Tilausbussien pysäköintijärjestelyjen jatkosuunnittelussa otetaan huomioon HSL:n joukkoliikenteen toiminta. Järjestelyissä pyritään mahdollisimman selkeään erotteluun.

Tarkistukset:

-

NRO 3

HSY Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä, 15.12.2021

Lausunto:

Asemakaavoitettava alue sijaitsee Pakkalan ja hieman myös Ylästön kaupunginosissa pääosin Ylästöntien eteläpuolella. Aluetta rajaavat pohjoisessa Ylästöntie ja Sandbackan asuinalue, idässä Kartanonkosken asuinalue, lännessä viljelykäytössä oleva peltoalue ja etelässä Kartanonkosken liikuntapuiston alue. Alueen koko on noin 31,8 ha.

Asemakaava koskee Backaksen kartanon viereen sijoittuvaa elämyskeskuskokonaisuutta. Vantaalle luodaan sekä kansainvälisesti että kaupungin elinvoiman kannalta merkittävä matkakohde, jossa yhdistyvät suomalainen luonto, kulttuurihistoria ja kansainvälisesti kiinnostavat brändit.

Asumiseen rakennusoikeutta tulee yhteensä 8810 k-m² ja asumiseen liittyville talousrakennuksille 400 k-m². Elämyspuistoa varten osoitetaan palvelurakennusten korttelialueelle 7400 k-m² ja rakennussuojelualueelle 3600 k-m².

Rakennussuojelualueella toteutumaton 700 k-m²:n rakennusoikeus poistuu, muut uudisrakennusmerkinnät (yht. 380 k-m²) sekä KL-korttelialueen 950 k-m² pysyvät voimassa olevan kaavan mukaisina. Kaava lisää uudisrakentamista 19 810 k-m²

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä esittää lausuntonaan seuraavaa:
Suunnittelalueen pohjoisreunassa, Ylästöntien katualueelle, sijaitsee rakennettua vesihuoltoa. Kaavamuuotos ei edellytä vesihuollon uudisrakentamista eikä johtojen siirtämistä.

Lisätietoja antaa aluepäällikkö Mikko Stenius, puh. (09) 1561 2109.

Vastine:

-

Tarkistukset:

-

NRO 4

Vantaan Energia, 15.12.2021

Lausunto:**Sähköverkko**

Vantaan Energia Sähköverkot Oy:n keski- ja pienjännitemaakaapelit sijaitsevat karttaliitteiden 1 -2 mukaisesti. Suunnittelualueella karttaliitteiden ulkopuolella ei sijaitse VES:n keski- tai pienjännitejohtoja.

Vantaan Energia Sähköverkot Oy haluaa, että asemakaavan muutosehdotuksessa huomioidaan maakaapeleiden sijainti. Asemakaavakarttaan palvelurakennusten korttelialueelle merkattu muuntamon rakennusala (vm) on soveltuva muuntamon sijoitukselle. Mikäli maakaapeleita pitää siirtää, niin siirtokustannuksien osalta toimitaan Vantaan kaupungin ja Vantaan Energia Oy:n 20.7.1993 laaditun yhteistyösopimuksen mukaisesti.

Lisätietoja sähköverkkoon liittyvissä kysymyksissä antaa yleissuunnittelija Antti Hartikainen, puh. 050-3266913.

Kaukolämpöverkko

Asemakaavan muutosalueella ei sijaitse kaukolämpöjohtoja. Alue on mahdollista liittää kaukolämpöön Ylästöntien ja Oolannintien kautta.

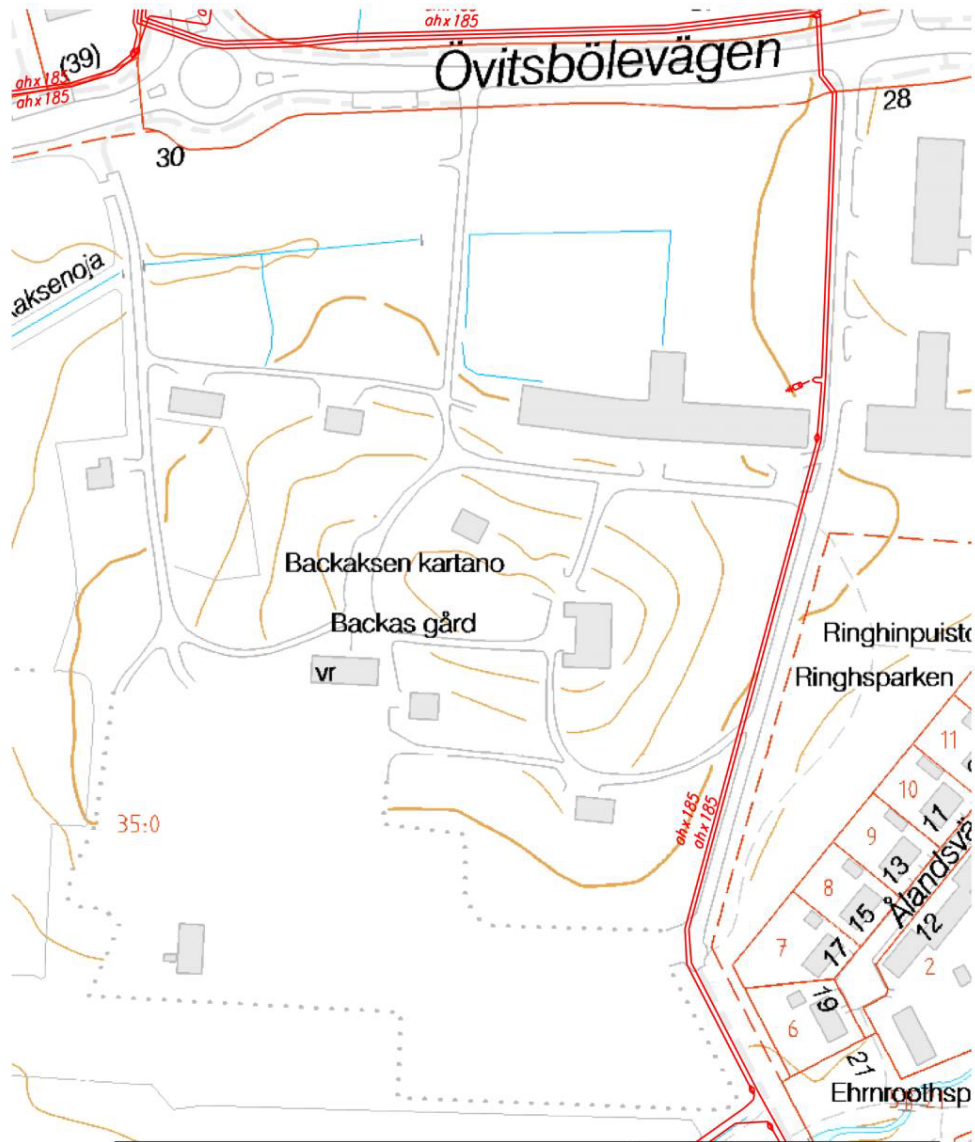
Lisätietoja kaukolämpöverkkoon liittyvissä kysymyksissä antaa kaukolämpöinsinööri Tero Kortesmäki, puh. 050-4633508.

Kunnioitavasti
VANTAAN ENERGIA OY
Tero Kortesmäki

VANTAAN ENERGIA SÄHKÖVERKOT OY
Antti Hartikainen

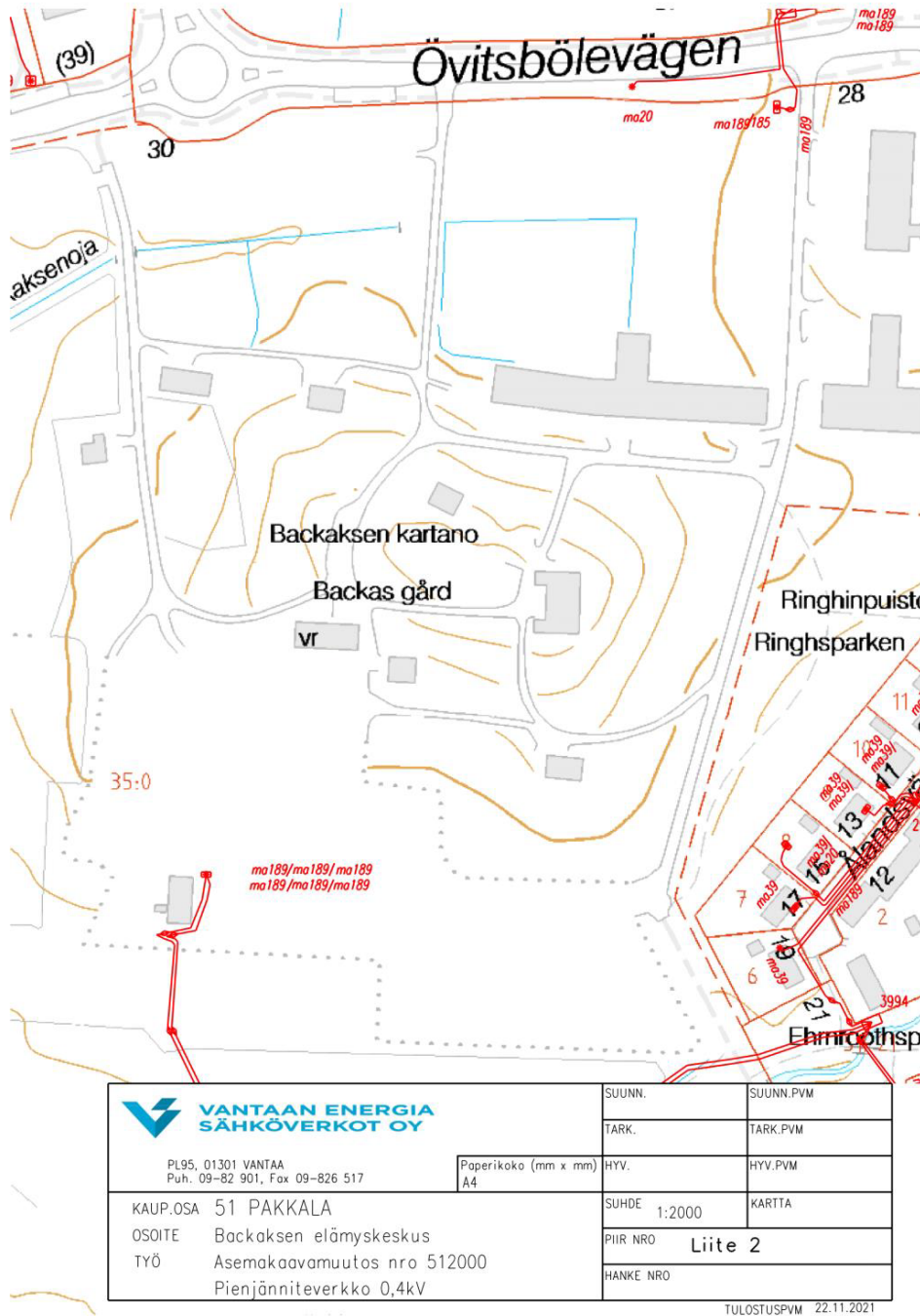
LIITTEET

1. Keski-jänniteverkon kartta 1:2000
2. Pienjänniteverkon kartta 1:2000

 VANTAAN ENERGIA SÄHKÖVERKOT OY	SUUNN.	SUUNN.PVM
	TARK.	TARK.PVM
PL95, 01301 VANTAA Puh. 09-82 901, Fax 09-826 517	Paperikoko (mm x mm) A4	HYV. HYV.PVM
KAUP.OSA 51 PAKKALA OSOITE Backaksen elämyskeskus TYÖ Asemakaavamuutos nro 512000 Keskijänniteverkko 20kV	SUHDE 1:2000 PIIR NRO Liite 1 HANKE NRO	KARTTA

TULOSTUSPVM 22.11.2021

Vastine:

Jos maakaapeleiden siirto on aiheellista, toimitaan kuten on aiemmin kaupungin ja Vantaan Energian kesken sovittu.

Tarkistukset:

-

NRO 5

Ylästön kotiseutuyhdistys, 15.12.2021

Lausunto:

Ylästön kotiseutuyhdistys kiittää saamastaan lausuntopyynnöstä. Suhtaudumme lähtökohtaisesti positiivisesti Backaksen elämyskeskushankkeeseen, mutta haluamme lausunrossamme kiinnittää huomiota seuraaviin huolenaiheisiin:

1. Ylästön liikenne ja saavutettavuus

Yli 5000 asukkaan Ylästö sijaitsee liikenteellisesti haastavassa paikassa: sieltä on vain yhdet reitit Ylästöntietä pitkin itään ja länteen. Muita vaihtoehtoisia reittejä ei ole.

Ylästöntien ja Pakkalan puistotien risteuksen liikenneympyrä sijaitsee ainoalla itään johtavalla reitillä, joten ruuhkautuessaan se tukkisi pääsyn itään sekä henkilöauto- että bussiliikenteeltä. Liikennemäärien kasvaessa etenkin viikonloppuruuhkat ovat erittäin todennäköisiä. Vastaava ilmiö on nähtävissä jo Tammiston kauppatoriella.

Sisääntuloväylillä Kesä 3:n ja Tuusulanväylän suunnilta on paljon liikennevalo-ohjattuja vilkkaita risteysia, joiden vetokyky on jo nykyisillä liikennemäärillä usein heikko. Sujuva liikenne Ylästöstä itäsuuntaan on varmistettava kaikissa olosuhteissa vaihtoehtoisilla reiteillä.

Turistibussit tulisi ohjata pääsääntöisesti elämyskeskuksen alueelle matkustajien jättämistä ja noutamista varten.

2. Pakkalan kaupungiosan heikot yhteydet pääväyliin

Pakkalan alueelta (sisältää Vantaanportin ja Kartanonkosken alueet) ei ole kovin sujuvia yhteyksiä pääväylille: Kehä 3:lle itään ja Tuusulanväylälle pääsee vain Jumbon risteuksen kautta, ja reitti on nykyisin usein ruuhkainen.

Pääsyä Pakkalan alueelta pääväylille pitäisi sujuvoittaa toteuttamalla vaihtoehtoisia reittejä.

3. Krakanojan suojeleminen ja luontoarvot

Krakanojan eli Pakkalanpuron ennallistamisen eteen on tehty paljon työtä, jonka tuloksena puro on saatu elvytettyä hienoksi luontokohteeksi, ja luotua edellytykset esimerkiksi taimenen kudulle. Puronvarren lehdot ovat myös arvokkaita luontokohteita, ja useiden nisäkäs- ja lintulajien pesimäalueita.

On varmistettava, ettei elämyskeskuksen ja sen lähialueiden asuntorakentaminen vaaranna Pakkalanpuron luontoarvoja, ja aiheuta ylimääräistä häiriötä puron taimenkannalle ja rantalehtojen eläimille.

4. Backaksen kartanoalueen historiallinen luonne

Backaksen kartanoalue on tärkeä osa Aviapoliksen alueen identiteettiä ja historiaa. Samalla kun elämyskeskushanke parantaa taloudellisia edellytyksiä kartanoalueen suojelemiseen ja säilyttämiseen, aiheuttaa se myös riskejä alueen historiallisen identiteetin säilymiselle.

Kartanon erityisluonteen ja historiallisen identiteetin säilyminen pitää ottaa huomioon hankkeen suunnittelussa ja toteutuksessa.

Kunnioitavasti
X. X.
Hallituksen puheenjohtaja
Ylästön kotiseutu yhdistys ry.

Vastine:

1. Liikenneselvityksen perusteella Pakkalan puistotien ja Ylästöntien kiertoliittymässä ei ole arki-iltana ruuhkautumisen tai edes merkittävän jonoutumisen riskiä. Lauantai on viikonlopun vilkkain päivä ja selvityksen perusteella liikenne on silloin Pakkalan puistotien ja Ylästöntien kiertoliittymässä pienempi kuin arkena.

Turistibusseille ei ole asemakaavaehdotuksessa esitetty pysäköintimahdollisuutta tai ajoreittiä kartanoalueen kautta, koska niiden vaatima tila on niin suuri, että se turmelisi kulttuurihistoriallisesti arvokasta ympäristöä. Bussien ajoreitin tieltä täytyisi mm. raivata kartanopuiston puita ja puiden lehvästöä riittävien näkemien ja ajotilan varmistamiseksi sekä estää tai rajoittaa elämyspuistovieraiden kulkua turvallisen liikkumisen takaamiseksi. Koska alue tulee olemaan etenkin lapsivieraiden kohde, ei tällaista vaihtoehtoa ole pidetty mahdollisena. Bussit olisivat tässä kulttuurimaisemassa kuin ”norsut posliinikaupassa”: ne ovat kooltaan niin suuria ja kartanoympäristön imagosta poikkeavia, että niiden pysäköinninkin onnistunut sijoittaminen kartanoalueelle on hyvin vaikeaa, käytännössä mahdotonta.

2. Vaihtoehtoisia yhteyksiä pääväylille eri suuntiin on jo nyt useita. Nykyisin Pakkalasta Kehä III:lle pääsee Lentoasemantietä sekä Pakkalan puistotietä ja Pakkalantietä (Kehä III länteen) pitkin. Tikkurilantien kautta on yhteys myös Niittytielle ja siitä Kehä III:lle tai Tuusulanväylälle etelään. Kehä III:lle pääsee myös Tulkintien ja Caravellentien kautta. Tuusulanväylälle ajoreitti kulkee joko Tasetietä tai Ylästöntietä sekä Tammiston kauppatieä pitkin, jota pitkin ajamalla pohjoisessa on Valkoisenlähteentien ja Niittytien eritasoliittymät ja etelässä Tammiston eritasoliittymä. Kaupunki on tehnyt yhdessä Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa vuonna 2018 Kantatien 45 Tuusulanväylän parantamisen sekä Ylästön suuntaisliittymän toteuttamiskelpoisuus selvityksen. Selvityksessä on mm. suunniteltu Ylästöntieltä rampit etelään Helsingin suuntaan. Ramppien toteuttamisesta ei ole kuitenkaan vielä päätöstä.
3. Vuonna 2013 on Tulkintien lumenkaatopaikan asemakaavamuutoksen (nro 002149, kv 25.8.2014) yhteydessä arvioitu kaavan vaikutuksia Vantaanjoen Natura-alueeseen ja myös Krakanojan luontoarvoihin. Silloin tehtiin myös erillinen saukkoselvitys Krakanojasta. Lumenkaatopaikan eteläisimmästä kolkasta on noin kilometri Backaksen elämyspuiston asemakaavamuutoksen alueeseen. Tuolloin Vantaan ympäristökeskus totesi, että saukon esiintymiseen Krakanojalla vaikuttaa enemmän rantojen kasvillisuuden ja muun vesiluonnon hoito ja suojelu kuin lumenkaatopaikan sulamisvedet. Myös taimenen menestymiseen Krakanojassa vaikuttavat muut puron valuma-alueelta tulevat hulevedet enemmän kuin hyvin toteutettu lumenvastaanotto paikka. Backaksen elämyskeskuksen asemakaavan ja asemakaavan muutosehdotuksessa on Krakanojan varteen osoitettu ympäristökeskuksen esityksen mukaisesti luonnonsuojelualue, jolloin mm. rantakasvillisuus suojaa vesieläinten elinympäristöä,

Vantaankosken myllyn asemakaavamuutoksen (nro 002101, vireillä) yhteydessä on arvioitu rakentamisen vaikutuksia Vantaanjoen Natura-alueeseen (Ramboll, 30.11.2021). Vantaanjoessa elää vuollejokisimpukka (*Unio crassus*), joka on Suomessa uhanalainen ja rauhoitettu, valtakunnallisesti silmälläpidettävä (NT) virtalude, jota esiintyy mm. Ruutinkoskella, sekä erittäin uhanalainen taimen, ja vaikka se ei olekaan suojeluperuste tai erityisesti suojeltu laji, on se syytä huomioida. Taimen nousee myös Krakanojaan. Vantaanjoki on todettu yksilömäärältään Suomen runsasyksilöisimmäksi suursimpukkajoeksi (Valovirta ym. 2008). Selvityksen perusteella Vantaanjoen Natura-alueen vuollejokisimpukkakannan koko on laskennallisesti noin 2,9 miljoonaa yksilöä ja vähintään 2,06 milj.

yksilöä. Vantaanjoen alajuoksun (0 – 20 km jokisuulta) vuollejokisimpukakannan koko on laskennallisesti keskimäärin 1,98 milj. yksilöä ja vähintään 1,4 milj. yksilöä. Saukkohavainnot ovat lisääntyneet Vantaalla viime vuosina ja sauksuja esiintyy mm. Vantaan- ja Keravanjoella sekä niiden suurimmissa sivupuroissa. Vantaanjoen Natura-alueen suojeluperusteena on myös sauksu, joka liikkuu myös Krakanojalla.

Vantaankosken myllyn selvityksessä on arvioitu rakentamisen vaikutuksia jokeen, mitä voidaan soveltaa myös Backaksen elämyspuiston kohdalla. Esirakentamisen ja rakentamisen aikana työmaavesien mukana kulkeutuva kiintoaines voi aiheuttaa samennusta ja uudelleen sedimentoitumista Vantaanjoessa. Samennuksella ja vesirakentamistöiden aiheuttamalla joen pohjan fyysisellä häiriöllä voi olla vaikutusta vuollejokisimpukkaan. Huleveden mukana kulkeutuvalla aineksella (lähinnä kiintoaines) voi olla vaikutusta vedenlaatuun ja siten vuollejokisimpukkaan. Selvityksessä todetaan kuitenkin: ”Vuollejokisimpukka on muiden jokiekosysteemin eliöiden tapaan sopeutunut jatkuviin muutoksiin eli lajilla on ns. kohtalaisen laaja ekologinen amplitudi (Vuorinen 2010). Vähäisestä väliaikaisesta, paikallisesta ja palautuvasta vedenlaadun muutoksesta aiheutuvien epäsuorien vuollejokisimpukoihin kohdistuvien vaikutusten arvioidaan siten olevan merkittävydeltään enintään vähäisiä. Vaikutukset sijoittuvat rakentamisaikaan.” Lisäksi todetaan: ”Vaikutuksia voidaan ehkäistä suunnittelemalla Natura-alueen ympäristössä toteutettavat rakennustyöt siten, että käsiteltävän maa-aineksen kulkeutuminen vesistöön on mahdollisimman vähäistä. Työmaalla muodostuva vesi tulee käsitellä esim. laskeutusaltaissa. Rakentamisen aikainen vesienhallinta on suunniteltava ja toteutettava hyvissä ajoin, jotta huleveden hallinta toimii rakentamisen alusta loppuun. Työmaaveden laatua tulee valvoa.”

Backaksen elämyskeskuksen asemakaavassa ja asemakaavan muutoksessa määrätään, ettei Krakanojan vedenlaadulle saa aiheuttaa heikentymistä, ja mm. laatimaan hulevesien hallintasuunnitelma paitsi käytön myös rakentamisen ajalle. Hulevesivalunnan vaikutukset vuollejokisimpukan ja saukon elinolosuhteisiin voidaan täten arvioida olevan merkityksettömiä, koska alueelta poistuvan virtaaman tulisi vastata luonnontilaista virtaamaa eikä Krakanojan vedenlaatu saa kaavamääräysten mukaan heikentyä.

Ojan varressa on myös esimerkiksi kulkureittien ja polkujen toteuttamisessa otettava huomioon, ettei ojan läheisyyteen aikoinaan haudattuja, vaarallisia aineita kulkeudu ojaan, esimerkiksi sijoittamalla polut ja kulkureitit riittävän etäälle ojasta ja tarvittaessa uusimaan ojan yli kulkeva siltayhteys riittävää varovaisuutta noudattaen. Kaavakartalla pilaantuneiden maiden alue on esitetty pima-merkinnällä ja siihen liittyvällä lisämääräyksellä, millä varmistetaan, että asia otetaan huomioon maisemarakentamisessa.

Kun osa Backaksen viljellystä pellostä, joka on osan vuodesta mullalla, tulee muuttumaan ympäri vuoden kasvipeitteiseksi niityksi sekä tehdään hulevesien viivytys- ja puhdistusrakenteita samalla, kun huolehditaan Krakanojasta, sen rantojen luonnontilasta ja sinne laskevien vesien laadusta, voidaan arvioida, ettei uudesta rakentamisesta synny haittaa Vantaanjokeen, vuollejokisimpukalle, taimenelle ja sauksolle.

Kari Lindblom osoittaa raportissaan ”Vantaan linnusto 2010-luvulla avomaaympäristöissä” (Vantaan kaupunki, ympäristökeskus, julkaisematon, 2020) Backaksen ja Ylästön pellot linnustoltaan arvokkaiksi alueiksi seuraavin arvioin: ”Pesimälinnustoltaan merkittävimmät alueet sijoittuvat peltojen laiteille erityisesti Krakanojaan ja sen sivuosiin rajautuville piennarkuvioille, jotka tarjoavat reheviä niitty-laikkuja, sekä vaihtelevia lehtomaisia puustokuvioita ja pensastoja. Reuna-alueilla viihtyvät mm. yölaulajat (satakieli, luhta- ja viitakerttunen, sekä pensas- ja viitasirkkalintu), jotka ovat alueen linnustossa merkittävä osa loppukevään ja alkukesän äänimaisemaa. Lintujen levähdys ja ruokailukertymät ovat keskittyneet Krakanojan länsipuolen pelloille Ylästöntien ja Ruutinkosken välille (Bäckesåkrarna), siemeniä syövien osalta myös Krakanojan itäpuolen maisemapeltoina viljellyille lohkoille.”

Asemakaavassa määrätäänkin luonnonsuojelualueeseen rajoittuvan lähivirkistysalueen käsittelystä, että alue tulee säilyttää pääosin avoimena alueena, joka tulee toteuttaa kasvillisuudeltaan pääosin luonnonmukaisina niittyinä ja maisemapeltoina.

Tapio Solonen (Päiväpetolintujen ja pöllöjen esiintyminen Vantaalla vuosina 2001–2014. Vantaan kaupunki, ympäristökeskus, julkaisematon, 2015) on tämän kaavatyön yhteydessä tarkentanut inventointiraportissaan olevaa tietoa sarvipöllöstä seuraavasti:

”Tammiston – Backaksen alueella on havaittu sarvipöllöpoikueita useina vuosina. Pesiä ei ole yleensä etsitty, mutta ne ovat vanhoissa variksen tai harakan pesissä. Harakanpesiä voi olla niin kookkaissa puissa kuin ojanvarsien pajupensaikoissakin. Variksenpesät ovat tavallisesti korkeammalla varttuneempien puiden latvuksissa. Sarvipöllön pesintä riippuu siten ravintotilanteen lisäksi tällaisten pesäalustojen saatavuudesta. Sarvipöllö siis valitsee varislintujen aikaisemmin valitsemista paikoista, eikä pesäpaikan tarkalla sijainnilla ole suurta merkitystä. Suositullakin pesimäalueella pesäpaikat yleensä vaihtuvat vuosittain.”

Kun kaava-alueella ja sen läheisyydessä säilyy sekä isoja puita, puuryhmiä että puronvarren pensaikkaa, niin sarvipöllölle, varikselle ja harakalle on alueella riittävästi pesäpuita.

4. Asemakaavamääräyksiin ja -merkinnöihin on varmistettu, että kartanon ainutlaatuinen luonne säilytetään ja otetaan huomioon kaikessa toteutuksessa. Parhaiten alue säilyy, kun vanhat rakennukset otetaan käyttöön ja alueelle sallitaan monipuolista toimintaa.

Pelkästään säilyttämällä vanhat rakennukset ilman, että sallitaan uutta rakentamista, rajataan alueen toimintamahdollisuuksia rajusti, sillä rakennukset ovat pieniä, jolloin niihin sijoittuvan toiminnan tulee olla myös hyvin pieni- ja pienipiirteistä. Pienipiirteisen toiminnan tuotolla harvoin pystytään investoimaan rakennusten edellyttämään korjaamiseen. Kaikkein hankalin tilanne on entisen sikalan kohdalla: kuntoinventoinnissa on ilmennyt, että rakenteet ovat urean kyllästämiä. Sikala tulisi korjata käytännössä lähes rakentamalla se uudelleen puhtain rakentein tai tekemällä ulkokuoren sisään jonkinlainen ”kapseloitu” puhdas tila ja jäykistämällä ulkokuori niin, että se pysyy koossa. Niin kauan kuin sikala on käyttämättömänä, sen säilyttäminen vaikeutuu vuosi vuodelta. Sikala on sentään alueen komeimpia rakennuksia. Alueen säilyttäminen edellyttää uutta rakentamista, jolla osin rahoitetaan korjauskuluja.

Alueen historiallisen luonteen säilyttäminen on varmistettu asemakaavaehdotuksessa.

Uudisrakennuksille on annettu hyvin tarkkoja määräyksiä, joilla varmistetaan, että ne sopeutuvat ympäristöönsä. Elämyskeskuksen uudisrakennukset sijoittuvat paikkoihin, joissa on ennenkin ollut tai joihin on joskus suunniteltu uudisrakentamista. Asuinkorttelin sijainti tukeutuu Sandbackan alueeseen ja olevaan katuverkkoon. Rakennusten materiaalit ja muodot ovat peräisin alueen vanhasta rakennuskannasta ja uudisrakennukset korkeudet on sovitettu kartanokukkulaan ja alueen vanhaan rakennuskantaan. Asuinkortteli muodostaa perinteisen, rakennuksin ympäröidyn pihan. Kartanon ympärille jätetään avointa maisemaa. Puutarhahistoriaan viitataan pysäköintialueen runsailla puuistutuksilla.

Asemakaavaehdotuksessa määrätään suojeltaviksi myös kulttuuriympäristön kannalta merkittäviä yksittäispuita, puurivejä, rakenteita, vanhoja tielinjauksia ja pitkiä näkymiä ja näkemäsuuntia.

Tarkistukset:

Selostuksen kohtaan 3 Lähtökohdat /Selvitys suunnittelualueen oloista / 3.1.2 Luonnon ympäristö lisätään:

/ Eläimistö

Vantaankosken myllyn asemakaavamuutoksen (nro 002101, vireillä) yhteydessä on arvioitu rakentamisen vaikutuksia Vantaanjoen Natura-alueeseen (Ramboll, 30.11.2021). Vantaanjoessa elää vuollejokisimpukka (*Unio crassus*), joka on Suomessa uhanalainen ja rauhoitettu, valtakunnallisesti silmälläpidettävä (NT) virtalude, jota esiintyy mm. Ruutinkoskella, sekä erittäin uhanalainen taimen, ja vaikka se ei olekaan suojeluperuste tai erityisesti suojeltu laji, on se syytä huomioida. Taimen nousee myös Krakanojaan. Vantaanjoki on todettu yksilömäärältään Suomen runsasyksilöisimmäksi suursimpukkajoeksi (Valovirta ym. 2008). Selvityksen perusteella Vantaanjoen Natura-alueen vuollejokisimpukkakannan koko on laskennallisesti noin 2,9 miljoonaa yksilöä ja vähintään 2,06 milj. yksilöä. Vantaanjoen alajuoksun (0–20 km jokisuulta) vuollejokisimpukkakannan koko on laskennallisesti keskimäärin 1,98 milj. yksilöä ja vähintään 1,4 milj. yksilöä. Saukkohavainnot ovat lisääntyneet Vantaalla viime vuosina ja saukkoja esiintyy mm. Vantaan- ja Keravanjoella sekä niiden suurimmissa sivupuroissa. Vantaanjoen Natura-alueen suojeluperusteena on myös saukko, joka liikkuu myös Krakanojalla.

Selostuksen kohtaan 5.4. Kaavan vaikutukset /5.4.2. Vaikutukset luonnon ympäristöön lisätään:

”Vuonna 2013 on Tulkintien lumenkaatopaikan asemakaavamuutoksen (nro 002149, kv 25.8.2014) yhteydessä arvioitu kaavan vaikutuksia Vantaanjoen Natura-alueeseen ja myös Krakanojan luontoarvoihin. Silloin tehtiin myös erillinen saukkoselvitys Krakanojasta. Lumenkaatopaikan eteläisimmästä kolkasta on noin kilometri Backaksen elämyspuiston asemakaavamuutoksen alueeseen. Tuolloin Vantaan ympäristökeskus totesi, että saukon esiintymiseen Krakanojalla vaikuttaa enemmän rantojen kasvillisuuden ja muun vesiluonnon hoito ja suojelu kuin lumenkaatopaikan sulamisvedet. Myös taimenen menestymiseen Krakanojassa vaikuttavat muut puron valuma-alueelta tulevat hulevedet enemmän kuin hyvin toteutettu lumenvastaanottopaikka. Backaksen elämyskeskuksen asemakaavan ja asemakaavan muutosehdotuksessa on Krakanojan varteen osoitettu luonnonsuojelualue, jolloin mm. rantakasvillisuus suojaa vesieläinten elinympäristöä,

Vantaankosken myllyn asemakaavamuutoksen (nro 002101, vireillä) selvityksessä on arvioitu rakentamisen vaikutuksia jokeen, mitä voidaan soveltaa myös Backaksen elämyspuiston kohdalla. Esirakentamisen ja rakentamisen aikana työmaavesien mukana kulkeutuva kiintoaines voi aiheuttaa samennusta ja uudelleen sedimentoitumista Vantaanjoessa. Samennuksella ja vesirakentamistöiden aiheuttamalla joen pohjan fyysisellä häiriöllä voi olla vaikutusta vuollejokisimpukkaan. Huleveden mukana kulkeutuvalla aineksella (lähinnä kiintoaines) voi olla vaikutusta vedenlaatuun ja siten vuollejokisimpukkaan. Selvityksessä todetaan kuitenkin: ”Vuollejokisimpukka on muiden jokiekosysteemin eliöiden tapaan sopeutunut jatkuviin muutoksiin eli lajilla on ns. kohtalaisen laaja ekologinen amplitudi (Vuorinen 2010). Vähäisestä väliaikaisesta, paikallisesta ja palautuvasta vedenlaadun muutoksesta aiheutuvien epäsuorien vuollejokisimpukoihin kohdistuvien vaikutusten arvioidaan siten olevan merkittävydeltään enintään vähäisiä. Vaikutukset sijoittuvat rakentamisaikaan.” Lisäksi todetaan: ”Vaikutuksia voidaan ehkäistä suunnittelemalla Natura-alueen ympäristössä toteutettavat rakennustyöt siten, että käsiteltävän maa-aineksen kulkeutuminen vesistöön on mahdollisimman vähäistä. Työmaalla muodostuva vesi tulee käsitellä esim. laskeutusaltaissa. Rakentamisen aikainen vesienhallinta on suunniteltava ja toteutettava hyvissä ajoin, jotta huleveden hallinta toimii rakentamisen alusta loppuun. Työmaaveden laatua tulee valvoa.”

Backaksen elämyskeskuksen asemakaavassa ja asemakaavan muutoksessa määrätään, ettei Krakanojan vedenlaadulle saa aiheuttaa heikentymistä, ja mm. laatimaan hulevesien hallintasuunnitelma paitsi käytön myös rakentamisen ajalle. Hulevesivalunnan vaikutukset vuollejokisimpukan ja saukon elinolosuhteisiin voidaan täten arvioida olevan merkityksettämiä, koska alueelta poistuvan virtaaman tulisi vastata luonnontilaista virtaamaa eikä Krakanojan vedenlaatu saa kaavamääräysten mukaan heikentyä.

Kun osa Backaksen viljellystä pellosta, joka saattaa olla osan vuodesta mullalla, tulee muuttumaan ympäri vuoden kasvipeitteiseksi niityksi sekä tehdään hulevesien viivytys- ja puhdistusrakenteita samalla, kun huolehditaan Krakanojasta, sen rantojen luonnontilasta ja sinne laskevien vesien laadusta, voidaan arvioida, ettei uudesta rakentamisesta synny haittaa Vantaanjokeen, vuollejokisimpukalle ja saukolle.”

Selostuksen kohtaan ”1.5 Luettelo muista kaavaa koskevista asiakirjoista, taustaselvityksistä ja lähdemateriaalista” lisätään:

Vantaankosken mylly, asemakaavamuutoksen natura-arviointi. Vaikutukset vantaanjoen NATURA-alueeseen. Ramboll, 30.11.2021.

Vantaanjoen Natura-alueen vuollejokisimpukkainventointi 2004-2007. Luonnontieteellinen keskusmuseo, Eläinmuseo ja Maailman Luonnon Säätiö (WWF). Valovirta, I. 2008.

NRO 6

Vantaan kaupunginmuseo, 16.12.2021

Lausunto:

Vantaan kaupunkisuunnittelu on pyytänyt Vantaan kaupunginmuseolta lausuntoa asemakaavasta ja asemakaavan muutoksesta nro 512000 Backaksen elämyskeskus. Asemakaavamuutoksen tavoitteena on suojella kulttuurihistoriallisesti ja maisemallisesti arvokas Backaksen kartanokukkula, osoittaa kaava-alueelle luonnonsuojelualuetta, lähivirkistysaluetta sekä puistoa sekä sallia uudisrakentamista kukkulan ympärille. Uudisrakentaminen koostuu asunto-, elämyspuisto- ja talousrakennuksista sekä liikerakennuksesta. Asemakaavaa laaditaan osalle Ylästöntietä. Vantaan kaupunginmuseo lausuu asiasta museolain (314/2019) tarkoittamana kulttuuriympäristön asiantuntijana Keski-Uudenmaan aluevastuumuseon kanssa tehdyn delegointisopimuksen mukaisesti. Museo on antanut mielipiteensä kaavamuutoksen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta 26.05.2020 päivätyssä lausunnossaan (Dnro VKM/105/2020).

Museo toi edellisessä lausunnossaan esille, että kaava-alueella on useita kulttuuriympäristöön kohdistuvia arvoja. Backaksen kartanoalue ja sen lähiympäristö muodostavat merkittävän osan Vantaanjokilaakson kulttuurimaisemaa. Se on valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä, jota halkoo Suuren Rantatien linjaus, eli nykyinen Ylästöntie (Backas- Elannon suurtila ja Suuri Rantatie, RKY 2009). Suunnittelualue on myös valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta (Ympäristöministeriö, mietintö 66/1992), jonka status on huomioitu myös kaavatyön aikana valtioneuvoston päätöksellä vahvistuneessa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittamassa inventoinnissa (VAMA 2021). Voimassa olevassa Vantaan yleiskaavassa (Kv 17.12.2007) alue on maisemallisesti arvokasta aluetta, jonka maisemakuvaa on suojeltava. Lisäksi alueella sijaitsee useita muinaismuistolain (295/1963) suojelemia muinaisjäännekohteita.

Kaupunginmuseo huomautti aiemmassa lausunnossaan, että muinaisjäännealueet tulee merkitä kaavakartalle sm-merkinnöillä ja niihin liittyvillä suojelumääräyksillä. Muinaisjäännekohteet on nyt kaavaehdotuksessa merkitty asianmukaisin

suojelumerkinnöin ja -määräyksin.

Osa suunnittelualueesta on asemakaavoitettu (kv 18.5.2020). Alue on pääosin rakennussuojelualueetta. Voimassa olevassa asemakaavassa on annettu yksityiskohtaisia suojelumääräyksiä alueen olemassa oleville rakennuksille, rauniona suojeltavalle vanhalle vesisäiliölle, kartanopuiston maisemallisille ominaispiirteille kuten puuyksilöille, puurivelle, näkymäakseleille ja historiallisille tielinjauksille. Voimassa olevan asemakaavan suojelumääräykset sekä aiemmin laaditut kulttuurihistorialliset selvitykset on huomioitu rakennusperinnön ja kulttuurimaiseman suojelemiseksi myös asemakaavamuutoksen yhteydessä. Alueen ominaisuusluonne ja erityispiirteet on tunnistettu. Valtakunnallisesti merkittävän alueen kulttuurihistoriallisesti arvokkaat rakennukset, rakennelmat, puukujanteet, kartanopuisto sekä ympäröivä viljelysmaisema ja arvokkaat historialliset tieosuudet on osoitettu asemakaava- ja asemakaavamuutosehdotuksessa yksityiskohtaisin ja selkein suojelumääräyksin. Kaavaehdotuksessa on annettu kortteli- ja rakennuskohtaisia määräyksiä suunnitellun uudisrakentamisen sijoittumiseen alueelle, sekä sopeutumiseen Backas - Elannon suurtilan perinteiseen rakennuskantaan ja kulttuurimaisemaan.

Kaavatyön yhteydessä on tehty vaikutusten arviointia ja etsitty ratkaisuja kaupunkikuvan, maiseman ja kulttuuriperinnön vaalimiseen suunnittelualueella. Uudisrakennusten sijoittelussa on huomioitu tärkeimpien näkymien säilyminen alueelta ja alueelle, kuten vanhojen talousrakennusten kaupunkikuvallisesti merkittäviin päätyihin. Rakennusten korkeudet on sovitettu ympäröivien rakennusten korkeuksiin. Uudisrakennusten julkisivujen kaariaiheet viittaavat Backaksen vanhojen maatalousrakennusten näyttäviin päätyihin ja julkisivuihin, joissa sisäänkäyntien paikkaa sekä keskinäistä hierarkiaa on korostettu eri kokoisilla kaarimuodoilla. Kaupunginmuseon näkökulmasta valtakunnallisesti arvokkaan alueen kulttuuriympäristön arvot on mahdollista turvata kaavaehdotuksen mukaisilla ratkaisuilla. Museo pitää myönteisenä tavoitetta, jossa historiallisesti arvokkaisiin rakennuksiin liittyvä uudisrakentaminen sijoitetaan siten, että sen avulla voidaan tukea vanhojen rakennusten korjausta ja uudiskäyttöä.

Vastine:

-

Tarkistukset:

-

NRO 7

Uudenmaan ELY-keskus, 16.12.2021

Lausunto:

Vantaan kaupunki on pyytänyt Uudenmaan ELY-keskuksen lausuntoa Backaksen elämyskeskuksen asemakaavan muutosehdotuksesta (nro 512000).

Yhdyskuntarakenne

Kaavaselostuksessa on syytä avata perusteellisemmin uuden asumisen korttelialueiden sijoittamista Ylästöntien eteläpuolelle. Aineistossa on tarkasteltu asuinrakentamisen maisemallisia vaikutuksia, mutta aineistoa on syytä täydentää tarkastelulla, miten asemakaava toteuttaa kaavoitusta ohjaavaa yleiskaavaa ja sen tavoitteita. ELY-keskus toteaa esitetyn rakentamisen liittyvän Ylästöntien pohjoispuolella olevaan rakenteeseen.

Rakennettu kulttuuriympäristö

Asemakaavaratkaisussa on tunnistettu Backaksen kartanon erityisen merkittävät kulttuuri- ja rakennushistorialliset arvot. Tunnistaminen perustuu asianmukaisiin selvityksiin. Suojelutavoitteet on turvattu asianmukaisin suojelumääräyksin.

Kartanorakennusten muodostaman rakennetun kulttuuriympäristön lisäksi myös kartanon toiminnan ilmentäjänä toimivaan maisematilaan on kiinnitetty huomiota. Uudisrakentaminen tulee muuttamaan maisemaa, mutta kartanoa ympäröivät avoimet, pitkään viljeltyinä olleet alueet säilyttävät avoimen luonteensa kartanon toiminnasta muistuttavana maisemaelementtinä, uudisrakentamisen sijoituessa maisematilan laitamille, osittain vanhojen rakennusten paikalle. Rakentamisen vaikutusta maisemaan on myös mahdollista lieventää maisematilaan soveltuvin istutuksin.

Kartanon lähetyville, entisen talouspihan ympärille sijoittuvan uudisrakentamisen sijoittelussa on pyritty noudattamaan osittain vanhoja rakennuspaikkoja tai aiemmin kartanon historiassa suunniteltuja rakennuspaikkoja. Tämä vaikuttaa perustellulta ratkaisulta. Rakennusten koot ovat suurehkoja, mutta niiden sijoituessa suunnittelualueen laitamille, katualueen varrelle ja sen läheisyyteen, ne muodostavat uuden suojaavan kerrostuman arvokkaalle kartanoympäristölle.

Ylästöntien varteen sijoittuvat asuinkeuhkot sijoittuvat sinällään irralleen maisema- ja kartanoalueesta omaksi yksikökseen. Rakennukset pysäköintialueineen tulevat kuitenkin muuttamaan kartanoympäristöä ja maisemaa, mutta vaikutuksia kulttuuriympäristöön ja maisemaan on mahdollista lieventää mm. istutuksin. Piha- ja pysäköintialueiden käsittelystä ja istutuksista on määrätty erikseen, mikä edistää kulttuuriympäristön huomioimista.

Pinta- ja hulevesien hallinta

Krakanojan läheisyyden vuoksi kaava-alueen hulevesien hallinta ja käsittely tulee suunnitella kokonaisuutena ja siinä tarvittaville rakenteille tulee varata ainakin alustavat alueet kaavakartalla.

Hulevesien määrää kaava-alueella on pyritty vähentämään mm. viherkatoilla ja niiden laadullisia haittavaikutuksia on rajoitettu määräyksillä. Krakanojan vedenlaadun ja vesiympäristön suojelemiseksi erityisesti rakentamisen aikaisilta hulevesivaikutuksilta on annettu määräyksiä. Toisaalta kaavan toiminnan aikaista hulevesien käsittelyä ei ole suunniteltu kaavassa riittävän yksityiskohtaisesti. Kaavamääräyksiin tulee lisätä, että rakentamisen aikaisten hulevesien käsittelyrakenteiden tulee olla valmiita ennen maarakentamisen aloittamista. Lisäksi pysäköintialueiden (LPA- ja p) kaavamääräyksiin tulee lisätä, että

niiden hulevedet on käsiteltävä suodattavalla menetelmällä tai öljynerotuksella ennen eteenpäin johtamista. Määräyksen ” Työmaavesien käsittelyä on kuvattu mm. RT 89-11230 Rakennustyömaan hulevesien hallinta -ohjeessa ja HSY:n laatimassa työmaavesiohjeessa.” voi poistaa.

Luonnonsuojelu

Kaavaselostukseen on lisättävä arviointi Vantaanjoen Natura-alueelle mahdollisesti kohdistuvasta vesistökuormituksesta ja sen vaikutuksesta suojelun perusteena olevaan vuollejokisimpukkaan.

Meluntorjunta

Kaava-alueella on tie- ja lentoliikenteen aiheuttamaa melua. ELY-keskus katsoo, että kaavassa tulee rakennusten massoittelun avulla varmistaa, että kaikki asuinhuoneistot avautuvat myös suuntaan, jossa melutasojen ohjearvot (Vnp 993/1992) täyttyvät. Varmistamalla asunnon avautuminen hiljaisen julkisivun puolelle kompensoidaan meluisan puolen haitallisia vaikutuksia ja mahdollistetaan asunnon tuulettaminen ilman melusta aiheutuvaa haittaa.

Mikäli edellä mainitusta poiketaan, on meluselvitykseen syytä liittää vaikutusarvio, jolla tehdyt kaavaratkaisut ja annetut määräykset on perusteltu. Kaupunkirakenteen tiivistämisen yhteydessä ohjearvosta on voinut poiketa ainoastaan riittävien meluselvitysten ja vaikutusarviointien perusteella. Ohjearvoista poikkeaminen kaavahankkeessa ei vaikuta perustellulta, koska asia todennäköisesti olisi ratkaistavissa rakennusten massoittelulla ja/tai vaatimuksella läpitalon huoneistoista.

ELY-keskuksen näkemyksen mukaan on hyvä, että asuinkorttelin pysäköintialue on sijoitettu Ylästöntien varteen. Elämyseskuksen pysäköintialueet kuitenkin sijaitsevat osittain kaava-alueen hiljaisemmassa osassa lähellä asuinrakennuksia. Melun näkökulmasta olisi parempi, että pysäköintialueet sijoitettaisiin Ylästöntien varteen. ELY-keskus huomauttaa, että parvekkeiden lisäksi myös leikki- ja oleskelualueet sekä virkistysalueet tulee sijoittaa tai suojata siten, että päiväajan keskiäänitason ohjearvo (55 dB) ei ylitä. Kaavassa tulisi antaa melusta yleismääräys: ”Melutaso liike- ja toimistohuoneissa ei saa ylittää A-painotetun ekvivalenttitason (LAeq) päiväohjearvoa (klo 07-22) 45 dB (A).”

Vastine:

Yhdyskuntarakenne

Asemakaava tarkentaa yleiskaavassa esitettyjä eri aluevarausten rajoja. Tässä kohdassa on mahdollista esittää rakentamista VL-varauksen päälle, koska kyseessä on laaja viheraluekokonaisuus, jonka laidan maisemakuvaa esitetty rakentaminen pyrkii eheyttämään. Asuinkortteli tukeutuu Sandbackan asuinalueeseen ja olemassa olevaan katuverkkoon sijoittumalla Ylästöntien eteläpuolelle, kulttuurimaiseman ja rakennetun ympäristön rajalle. Kaukomaisemassa uudisrakentamisella ja sen lähiympäristön rakentamisella luodaan uusi reuna modernisti rakennetulle ympäristölle niin, että se sopeutuu kulttuuriympäristöön. Sopeutuminen toteutetaan perinteisillä rakennusten asemoimisella, rakennusmuodoilla ja -materiaaleilla sekä pihakasvillisuudella. Sijoittamalla rakennukset hieman etäämmälle Ylästöntiestä ja istuttamalla puita tien ja pysäköintialueen väliin korostetaan tien luonnetta paikoin luontoympäristön halki kulkevana Suurena Rantatienä.

Niin asuinrakentaminen kuin palvelurakentaminenkin tukeutuvat myös yleiskaava 2020:n mukaisiin kestäväen kasvun vyöhykkeeseen ja kaupunkikeskustan alueeseen sekä yleiskaava 2007:n mukaiseen keskustatoimintojen alueeseen. Pienestikin lisääntyvä asukasmäärä edistää palvelurakenteen kehittymistä yleiskaavan mukaisella keskustamaisella alueella.

Yleiskaava 2020:n mukaisesti asemakaavaehdotuksessa on otettu huomioon museoviranomaisen ylläpitämän kulttuuriympäristötietokannan mukaiset merkittävät rakennusperintökohteet sekä museoviraston ylläpitämän muinaisjäännösrekisterin mukaiset kiinteät muinaisjäännökset ja muut kulttuuriperintökohteet ja selvitetty niiden suojelutarve ja -edellytykset. Kaavaehdotuksessa on mm. näitä koskevia rakennuskohtaisia ja ympäristöä koskevia suojelumääräyksiä sekä olevaa ja istutettavaa kasvillisuutta koskevia määräyksiä. Määräyksiä on laadittu yhteistyössä kaupunginmuseon kanssa. Uusi rakentaminen sopeutetaan perinteiseen ympäristöön, mistä myös annetaan kaavamääräyksiä. Viljelymaiseman säilymistä edistetään avoimen maisematilan säilyttämisellä sekä määräyksillä maisemaan sopivan kasvillisuuden käytöllä. Backaksen kartanoalueen avoin maisematila säilytetään kartanokukkulan eteläpuolella Haltialaan ja Petakseen päin suuntautuvien näkymäkiilojen alueilla sekä kukkulan länsi-, etelä- ja itäpuolella viheralueiden avoimena maisemana säilytettävällä määräyksellä. Avoimuutta säilytetään myös kaupan korttelialueella sekä vanhojen talousrakennusten ympärillä. Kasvillisuudesta määrätään, että sen tulee olla kulttuuriympäristöön sopivaa, monipuolista perinnekasvillisuutta. Avoimena säilytettävät alueet tulee pääosin toteuttaa kasvillisuudeltaan luonnonmukaisina niittyinä sekä maisemapeltoina ja muina viljelyalueina. Nurmikoiden perustamista tulee välttää. Viljelymaiseman ja avoimen maiseman suojeluun liittyvät määräykset ovat tiukemmat kuin yleiskaava 2007:ssä, koska alue tuolloin haluttiin varata golfkentäksi.

Pinta- ja hulevesien hallinta

Asuinkorttelin hulevesien hallintaan on kaavakartalla esitetty kaksi wh-merkinnällä (hulevesialue) osoitettua alueen osaa. Palvelurakennusten korttelialueelle ja lähivirkistysalueelle on esitetty wr-merkinnällä (ohjeellinen hulevesireitti) osoitetut alueen osat. Lisäksi kaikille uusille korttelialueille on hulevesien käsittelystä annettu määräyksiä. Hulevesiä tulee viivyttää ja myös rakennustyön aikaisisten hulevesien käsittelystä on esitettävä suunnitelma. Rakennussuojelualuetta koskeva hulevesien käsittelyä koskeva määräys on sama kuin voimassa olevassa asemakaavassa. Hulevesisuunnitelmat hyväksytään rakennuslupavaiheessa. Hulevesialueet tulee toteuttaa maanpäällisinä rakenteina, jolloin niiden kautta johdettavien hulevesien laatua saadaan parannettua ennen vesien johtumista Krakanojaan.

Kaavamääräyksiä täydennetään rakentamisen aikaisten hulevesien käsittelyrakenteiden osalta, että niiden tulee olla valmiita ennen rakennustöiden aloittamista.

Luonnonsuojelu

Vuonna 2013 on Tulkintien lumenkaatopaikan asemakaavamuutoksen (nro 002149, kv 25.8.2014) yhteydessä arvioitu kaavan vaikutuksia Vantaanjoen Natura-alueeseen ja myös Krakanojan luontoarvoihin. Silloin tehtiin myös erillinen saukkoselvitys Krakanojasta. Lumenkaatopaikan eteläisimmästä kolkasta on noin kilometri Backaksen elämyspuiston asemakaavamuutoksen alueelle. Tuolloin Vantaan ympäristökeskus totesi, että saukon esiintymiseen Krakanojalla vaikuttaa enemmän rantojen kasvillisuuden ja muun vesiluonnon hoito ja suojelu kuin lumenkaatopaikan sulamisvedet. Myös taimenen menestymiseen Krakanojassa vaikuttavat muut puron valuma-alueelta tulevat hulevedet enemmän kuin hyvin toteutettu lumenvastaanottopaikka. Backaksen elämyskeskuksen asemakaavan ja asemakaavan muutosehdotuksessa on Krakanojan varteen osoitettu luonnonsuojelualue, jolloin mm. rantakasvillisuus suojaa vesieläinten elinympäristöä.

Vantaankosken myllyn asemakaavamuutoksen (nro 002101, vireillä) yhteydessä on arvioitu rakentamisen vaikutuksia Vantaanjoen Natura-alueeseen (Ramboll, 30.11.2021). Vantaanjoessa elää vollejekisimpukka (*Unio crassus*), joka on Suomessa uhanalainen ja rauhoitettu, valtakunnallisesti silmälläpidettävä (NT) virtalude, jota esiintyy mm. Ruutinkoskella, sekä erittäin uhanalainen taimen, ja vaikka se ei olekaan suojeluperuste tai erityisesti suojeltu laji, on se syytä huomioida. Taimen nousee myös Krakanojaan.

Vantaanjoki on todettu yksilömäärältään Suomen runsasyksilöisimmäksi suursimpukkajokeksi (Valovirta ym. 2008). Selvityksen perusteella Vantaanjoen Natura-alueen vuollejokisimpukkakannan koko on laskennallisesti noin 2,9 miljoonaa yksilöä ja vähintään 2,06 milj. yksilöä. Vantaanjoen alajuoksun (0 – 20 km jokisuulta) vuollejokisimpukkakannan koko on laskennallisesti keskimäärin 1,98 milj. yksilöä ja vähintään 1,4 milj. yksilöä. Saukkohavainnot ovat lisääntyneet Vantaalla viime vuosina ja saukkoja esiintyy mm. Vantaan- ja Keravanjoella sekä niiden suurimmissa sivupuroissa. Vantaanjoen Natura-alueen suojeluperusteena on myös saukko, joka liikkuu myös Krakanojalla.

Vantaankosken myllyn selvityksessä on arvioitu rakentamisen vaikutuksia jokeen, mitä voidaan soveltaa myös Backaksen elämyspuiston kohdalla. Esirakentamisen ja rakentamisen aikana työmaavesien mukana kulkeutuva kiintoaines voi aiheuttaa samennusta ja uudelleen sedimentoitumista Vantaanjoessa. Samennuksella ja vesirakentamistöiden aiheuttamalla joen pohjan fyysisellä häiriöllä voi olla vaikutusta vuollejokisimpukkaan. Huleveden mukana kulkeutuvalla aineksella (lähinnä kiintoaines) voi olla vaikutusta vedenlaatuun ja siten vuollejokisimpukkaan. Selvityksessä todetaan kuitenkin: ”Vuollejokisimpukka on muiden jokiekosysteemin eliöiden tapaan sopeutunut jatkuviin muutoksiin eli lajilla on ns. kohtalaisen laaja ekologinen amplitudi (Vuorinen 2010). Vähäisestä väliaikaisesta, paikallisesta ja palautuvasta vedenlaadun muutoksesta aiheutuvien epäsuorien vuollejokisimpukoihin kohdistuvien vaikutusten arvioidaan siten olevan merkittävydeltään enintään vähäisiä. Vaikutukset sijoittuvat rakentamisaikaan.” Lisäksi todetaan: ”Vaikutuksia voidaan ehkäistä suunnittelemalla Natura-alueen ympäristössä toteutettavat rakennustyöt siten, että käsiteltävän maa-aineksen kulkeutuminen vesistöön on mahdollisimman vähäistä. Työmaalla muodostuva vesi tulee käsitellä esim. laskeutusaltaissa. Rakentamisen aikainen vesienhallinta on suunniteltava ja toteutettava hyvissä ajoin, jotta huleveden hallinta toimii rakentamisen alusta loppuun. Työmaaveden laatua tulee valvoa.”

Backaksen elämyskeskuksen asemakaavassa ja asemakaavan muutoksessa määrätään, ettei Krakanojan vedenlaadulle saa aiheuttaa heikentymistä, ja mm. laatimaan hulevesien hallintasuunnitelma paitsi käytön myös rakentamisen ajalle. Hulevesivalunnan vaikutukset vuollejokisimpukan ja saukon elinolosuhteisiin voidaan edellä mainittujen selvitysten ja Backaksen elämyskeskuksen kaavan määräysten perusteella arvioida olevan merkityksettömiä, koska alueelta poistuvan virtaaman tulisi vastata luonnontilaista virtaamaa eikä Krakanojan vedenlaatu saa kaavamääräysten mukaan heikentyä.

Kun osa Backaksen viljellystä pellostä, joka on osan vuodesta mullalla, tulee muuttumaan ympäri vuoden kasvipeitteiseksi niityksi sekä tehdään hulevesien viivytys- ja puhdistusrakenteita samalla, kun huolehditaan Krakanojasta, sen rantojen luonnontilasta ja sinne laskevien vesien laadusta, voidaan arvioida, ettei uudesta rakentamisesta synny haittaa Vantaanjokeen, vuollejokisimpukalle, taimenelle ja saukolle.

Meluntorjunta

Sijoittamalla asuinrakennukset etäämmälle Ylästöntiestä sijoittuvat ne myös kauemmas melunlähteestä. Lamellikerrostaloissa on mahdollista tehdä läpitalon asuntoja, jolloin ikkunan voi avata myös meluttomalle puolelle. Asemakaavaehdotuksessa määrätään myös, että jokaisessa asunnossa tulee olla parveke, viherhuone tai terassi. Melun osalta niiden kohdalla määrätään lisäksi, että melutaso 55 dB ei saa päivällä ylittyä oleskeluparvekkeella. Asunnot on näin mahdollista tuulettaa parvekkeen kautta ilman meluhaittaa. L-mallisen talon koillisimman nurkan voi asuntosuunnitteluvaiheessa ratkaista esimerkiksi niin, että nurkkaan sijoitetaan asuntovarastot kerroskohtaisesti. Rakentamisen suunnittelussa, lupamenettelyissä ja valvonnassa sovelletaan rakennusvaihekohtaisesti niin asuintilojen kuin alueen muiden tilojen äänieristävyyden osalta, että rakennusmääräyskokoelman vaatimukset rakennusten ääniympäristöstä täyttyvät, kuten on määrätty. Esitetyllä rakennusten asemoinnilla saadaan oleskelupihojen melutaso pysymään ohjearvojen alapuolella. Selostusta täydennetään meluun liittyvien ratkaisujen osalta ja lisätään kaavaratkaisun perusteluja kohtaan.

Selostukseen kohtaan 5.4 Kaavan vaikutukset /5.4.1. Vaikutukset rakennettuun ympäristöön/
Ympäristöhäiriöt lisätään

Elämyskeskuksen pysäköintialueet sijoittuvat mahdollisimman lähelle Ylästöntietä, jotta mahdollisimman paljon kartanoaluetta säilyy jalan liikkuvien vierailijoiden käytössä ja jotta mahdollisimman hyvin vältetään autojen ja jalankulkijoiden reittien risteämissä. Rakennuksen nro 12 pohjoispuolelle sijoittuva pysäköintialue on meluselvityksen mukaan meluvyöhykkeillä > 60 dB ja > 55 d B. Ajoliittymän länsipuolella, lähinnä Ylästöntietä oleva osa pysäköintialueista sijoittuu meluvyöhykkeille > 60 dB ja > 55 dB, mutta osa myös vyöhykkeelle > 50 dB, koska edellä kerrotusta syystä pysäköinti on haluttu pitää mahdollisimman rajatulla alueella. Elämyskeskuksen pysäköintialueen kokoa on kompensoitu määrämällä pysäköintialueelle runsaasti puuistutuksia muistumaksi aiemmasta puutarhasta. Pysäköintiä on jaoteltu useampaan ”lohkoon” mm. maisemallisista syistä. Pysäköintialueiden liikenne on hidasta ja siten myös melko hiljaista, joten siitä ei aiheudu varsinaista meluhaittaa.

Virkistysalueen Ylästöntiehen rajoittuva osa Krakanojan luonnonsuojelun alueen ja asuinkorttelin välissä on sijaintinsa vuoksi melualueilla > 60 db ja > 55 dB. Kaikki virkistysalueen leikki- ja oleskelualueet on mahdollista sijoittaa < 55 dB:n melualueille. Tilaa on runsaasti.

Asemakaava-alue sijoittuu osittain lentomelualueelle L_{den} 50-55 dB, jolloin noudatetaan Vantaan rakennusjärjestyksen mukaista vaatimusta rakennuksen julkisivun kokonaisäänieristävydestä, jonka mukaan äänitasoeron (ulko- ja sisämelutason erotus) tulee olla 32 dB asuin-, potilas- ja majoitushuoneissa sekä opetus- ja kokoontumistiloissa sekä 28 dB toimistotiloissa yleensä. Lentomelualueen ulkopuolella ulko- ja sisämelutason erotus (äänitasoero) on asuin-, potilas- ja majoitushuoneissa sekä opetus- ja kokoontumistiloissa vähintään 28 dB ja toimistotiloissa yleensä 25 dB. Suunniteltaessa rakentamista alueelle, jolla esiintyy liikenne- tai muuta erityistä melua, rakennusvalvonnalle on esitettävä selvitys siitä, miten vaadittava rakenteiden ääneneristävyys saavutetaan.

ELY-keskuksen ehdotus melun yleismääräyksestä ”Melutaso liike- ja toimistohuoneissa ei saa ylittää A-painotetun ekvivalenttitason (LA_{eq}) päiväohjearvoa (klo 07-22) 45 dB (A)” lisätään C- ja SR-alueiden määräyksiin.

Tarkistukset:

Selostuksen kohtaan 3 Lähtökohdat /Selvitys suunnittelun alueen oloista / 3.1.2 Luonnon ympäristö lisätään:

/ Eläimistö

Vantaankosken myllyn asemakaavamuutoksen (nro 002101, vireillä) yhteydessä on arvioitu rakentamisen vaikutuksia Vantaanjoen Natura-alueeseen (Ramboll, 30.11.2021). Vantaanjoessa elää vuollejokisimpukka (*Unio crassus*), joka on Suomessa uhanalainen ja rauhoitettu, valtakunnallisesti silmälläpidettävä (NT) virtalude, jota esiintyy mm. Ruutinkoskella, sekä erittäin uhanalainen taimen, ja vaikka se ei olekaan suojeluperuste tai erityisesti suojeltu laji, on se syytä huomioida. Taimen nousee myös Krakanojaan. Vantaanjoki on todettu yksilömäärältään Suomen runsasyksilöisimmäksi suursimpukkajokeksi (Valovirta ym. 2008). Selvityksen perusteella Vantaanjoen Natura-alueen vuollejokisimpukkakannan koko on laskennallisesti noin 2,9 miljoonaa yksilöä ja vähintään 2,06 milj. yksilöä. Vantaanjoen alajuoksun (0–20 km jokisuulta) vuollejokisimpukkakannan koko on laskennallisesti keskimäärin 1,98 milj. yksilöä ja vähintään 1,4 milj. yksilöä. Saukkohavainnot ovat lisääntyneet Vantaalla viime vuosina ja sauikkoja esiintyy mm. Vantaan- ja Keravanjoella sekä niiden suurimmissa sivupuroissa. Vantaanjoen Natura-alueen suojeluperusteena on myös sauikko, joka liikkuu myös Krakanojalla.

Selostukseen lisätään kohtaan 4.5 Asemakaavaratkaisun vaihtoehdot ja valitun ratkaisun perustelut /Vaihtoehtoiset asemakaavaratkaisut ja suhde yleiskaavaan /Valitun ratkaisun suhde yleiskaavaan /Uudisrakentaminen /Asuinkortteli /Kaavaratkaisun perustelut:

”Asuinkortteli tukeutuu Sandbackan asuinalueeseen ja olemassa olevaan katuverkkoon sijoittamalla Ylästöntien eteläpuolelle, kulttuurimaiseman ja rakennetun ympäristön rajalle. Kaukomaisemassa uudisrakentamisella ja sen lähiympäristön rakentamisella luodaan uusi reuna rakennetulle ympäristölle niin, että se sopeutuu kulttuuriympäristöön. Sopeutuminen toteutetaan perinteisillä rakennusten asemoimisella, rakennusmuodoilla ja -materiaaleilla sekä pihakasvillisuudella. Sijoittamalla rakennukset hieman etäämmälle Ylästöntiestä ja istuttamalla puita tien ja pysäköintialueen väliin korostetaan tien luonnetta luontoympäristön halki kulkevana Suurena Rantatienä.

Yleiskaava 2020:n mukaisesti asemakaavaehdotuksessa on otettu huomioon museoviranomaisen ylläpitämän kulttuuriympäristötietokannan mukaiset merkittävät rakennusperintökohteet sekä museoviraston ylläpitämän muinaisjäännösrekisterin mukaiset kiinteät muinaisjäännökset ja muut kulttuuriperintökohteet ja selvitetty niiden suojelutarve ja -edellytykset. Kaavaehdotuksessa on mm. näitä koskevia rakennuskohtaisia ja ympäristöä koskevia suojelumääräyksiä sekä olevaa ja istutettavaa kasvillisuutta koskevia määräyksiä. Uusi rakentaminen sopeutetaan perinteiseen ympäristöön, mistä myös annetaan kaavamääräyksiä.”

Samaan selostukseen kohtaan lisätään myös:

”Sijoittamalla asuinrakennukset etäämmälle Ylästöntiestä sijoittuvat ne myös kauemmas melunlähteestä. Lamellikerrostaloissa on mahdollista tehdä läpitalon asuntoja, jolloin ikkunan voi avata myös meluttomalle puolelle. Asemakaavaehdotuksessa määrätään, että jokaisessa asunnossa tulee olla parveke, viherhuone tai terassi. Lisäksi määrätään, että melutaso 55 dB ei saa päivällä ylittyä oleskeluparvekkeella. Asunnot on näin mahdollista tuulettaa parvekkeen kautta ilman meluhaittaa. L-mallisen talon koillisimman nurkan voi asuntosuunnitteluvaiheessa ratkaista esimerkiksi niin, että nurkkaan sijoitetaan asuntovarastot kerroskohtaisesti. Rakentamisen suunnittelussa, lupamenettelyissä ja valvonnassa sovelletaan rakennusvaihekohtaisesti niin asuintilojen kuin alueen muiden tilojen äänieristävyyden osalta, että rakennusmääräyskokoelman vaatimukset rakennusten ääniympäristöstä täyttyvät, kuten on määrätty. Esitetyllä rakennusten asemoinnilla saadaan oleskelupihojen melutaso pysymään ohjearvojen alapuolella.”

Selostuksen kohtaan 5.4. Kaavan vaikutukset /5.4.2. Vaikutukset luonnon ympäristöön lisätään:

”Vuonna 2013 on Tulkintien lumenkaatopaikan asemakaavamuutoksen (nro 002149, kv 25.8.2014) yhteydessä arvioitu kaavan vaikutuksia Vantaanjoen Natura-alueeseen ja myös Krakanojan luontoarvoihin. Silloin tehtiin myös erillinen saukkoselvitys Krakanojasta. Lumenkaatopaikan eteläisimmästä kolkasta on noin kilometri Backaksen elämyspuiston asemakaavamuutoksen alueeseen. Tuolloin Vantaan ympäristökeskus totesi, että saukon esiintymiseen Krakanojalla vaikuttaa enemmän rantojen kasvillisuuden ja muun vesiluonnon hoito ja suojelu kuin lumenkaatopaikan sulamisvedet. Myös taimenen menestymiseen Krakanojassa vaikuttavat muut puron valuma-alueelta tulevat hulevedet enemmän kuin hyvin toteutettu lumenvastaanottoaika. Backaksen elämyskeskuksen asemakaavan ja asemakaavan muutosehdotuksessa on Krakanojan varteen osoitettu luonnonsuojelualue, jolloin mm. rantakasvillisuus suojaa vesieläinten elinympäristöä.

Vantaankosken myllyn asemakaavamuutoksen (nro 002101, vireillä) selvityksessä on arvioitu rakentamisen vaikutuksia jokeen, mitä voidaan soveltaa myös Backaksen elämyspuiston kohdalla. Esirakentamisen ja

rakentamisen aikana työmaavesien mukana kulkeutuva kiintoaines voi aiheuttaa samennusta ja uudelleen sedimentoitumista Vantaanjoessa. Samennuksella ja vesirakentamistöiden aiheuttamalla joen pohjan fyysisellä häiriöllä voi olla vaikutusta vuollejokisimpukkaan. Huleveden mukana kulkeutuvalla aineksella (lähinnä kiintoaines) voi olla vaikutusta vedenlaatuun ja siten vuollejokisimpukkaan. Selvityksessä todetaan kuitenkin: "Vuollejokisimpukka on muiden jokiekosysteemin eliöiden tapaan sopeutunut jatkuviin muutoksiin eli lajilla on ns. kohtalaisen laaja ekologinen amplitudi (Vuorinen 2010). Vähäisestä väliaikaisesta, paikallisesta ja palautuvasta vedenlaadun muutoksesta aiheutuvien epäsuorien vuollejokisimpukoihin kohdistuvien vaikutusten arvioidaan siten olevan merkittävydeltään enintään vähäisiä. Vaikutukset sijoittuvat rakentamisaikaan." Lisäksi todetaan: "Vaikutuksia voidaan ehkäistä suunnittelemalla Natura-alueen ympäristössä toteutettavat rakennustyöt siten, että käsiteltävän maa-aineksen kulkeutuminen vesistöön on mahdollisimman vähäistä. Työmaalla muodostuva vesi tulee käsitellä esim. laskeutusaltaissa. Rakentamisen aikainen vesienhallinta on suunniteltava ja toteutettava hyvissä ajoin, jotta huleveden hallinta toimii rakentamisen alusta loppuun. Työmaaveden laatua tulee valvoa."

Backaksen elämyskeskuksen asemakaavassa ja asemakaavan muutoksessa määrätään, ettei Krakanojan vedenlaadulle saa aiheuttaa heikentymistä, ja mm. laatimaan hulevesien hallintasuunnitelma paitsi käytön myös rakentamisen ajalle. Hulevesivalunnan vaikutukset vuollejokisimpukan ja saukon elinolosuhteisiin voidaan täten arvioida olevan merkityksettämiä, koska alueelta poistuvan virtaaman tulisi vastata luonnontilaista virtaamaa eikä Krakanojan vedenlaatu saa kaavamääräysten mukaan heikentyä.

Kun osa Backaksen viljellystä pellostä, joka saattaa olla osan vuodesta mullalla, tulee muuttumaan ympäri vuoden kasvipeitteiseksi niityiksi sekä tehdään hulevesien viivytyks- ja puhdistusrakenteita samalla, kun huolehditaan Krakanojasta, sen rantojen luonnontilasta ja sinne laskevien vesien laadusta, voidaan arvioida, ettei uudesta rakentamisesta synny haittaa Vantaanjokeen, vuollejokisimpukalle ja saukolle."

Selostuksen kohtaan "1.5 Luettelo muista kaavaa koskevista asiakirjoista, taustaselvityksistä ja lähdemateriaalista" lisätään:

Vantaankosken mylly, asemakaavamuutoksen natura-arviointi. Vaikutukset vantaanjoen NATURA-alueeseen. Ramboll, 30.11.2021.

Vantaanjoen Natura-alueen vuollejokisimpukkainventointi 2004-2007. Luonnontieteellinen keskusmuseo, Eläinmuseo ja Maailman Luonnon Säätiö (WWF). Valovirta, I. 2008.

LPA-, P- ja SR-alueiden kaavamääräyksiin lisätään:

"Pysäköintialueiden hulevedet on käsiteltävä suodattavalla menetelmällä tai öljynerotuksella ennen eteenpäin johtamista."

AK-, AR-, AH-, P- ja LPA-alueiden kaavamääräyksiin lisätään: *"Rakentamisen aikaisten hulevesien käsittelyrakenteiden tulee olla valmiita ennen rakennustöiden aloittamista."*

Kaavamääräykseen wh lisätään: *"Hulevesialue tulee toteuttaa maanpäällisenä rakenteena."*

Kaavamääräykseen wr lisätään: *"Ohjeellinen hulevesireitti tulee toteuttaa maanpäällisenä rakenteena."*

Määräyksiin lisätään C- ja SR-alueille:

"Melutaso liike- ja toimistohuoneissa ei saa ylittää A-painotetun ekvivalenttitason (LAeq) päiväohjearvoa (klo 07-22) 45 dB (A)."

Poistetaan määräyksistä lause *"Työmaavesien käsittelyä on kuvattu mm. RT 89-11230 Rakennustyömaan hulevesien hallinta -ohjeessa ja HSY:n laatimassa työmaavesiohjeessa."*